

Tábor ICHTYS 2021

Nastalo pondelkové ráno, 16. augusta 2021. Pre niekoho obyčajný pracovný deň a začiatok ďalšieho týždňa. No pre verných, ale aj nových „ichtysákov“ sa práve začínalo nové a neobádané dobrodružstvo už 8. ročníka každoročného Tábora ICHTYS.

Tento rok sme sa opäť rozhodli stráviť v malebnom prostredí Sninských rybníkov. Jedni na prepravu k miestu tábora využili vlak, druhí zase autá. Po ubytovaní a obede si nedočkavé deti konečne vylosovali farby svojich tímov, ku ktorým boli priradení aj svätí podľa mien dvoch vedúcich. Na výber bolo šesť netradičných farieb: čierna, biela, ružová, zelená, tyrkysová a oranžová.

K večeru sme sa stihli okúpať aj v bazéne. V tábore nás sprevádzal každým dňom aj o. Patrik so svojou manželkou - zdravotníčkou a ich dvoma malými deťmi. Program bol celý týždeň nabitý. Ranné aj večerné modlitby spolu s bodovaním izieb boli na dennom poriadku. Vilomeniny, Trojboj či ICHTYSiáda sa deťom tiež veľmi páčili. Nesmela chýbať ani výroba čotiek, ikon podľa svätých jednotlivých tímov a dokonca sme si s o. Patrikom vyrobili naše vlastné sviečky zo včelieho vosku. Vo štvrtok ráno sa odslúžila svätá Liturgia priamo pod holým nebom spolu s Eucharistiou. Posvätili sa naše výrobky a poobede sa kapitáni tímov stali na dve hodiny vedúcimi a pripravili nám skvelý program. Večer

sme ukončili opekačkou pri ohnisku. V predposledný deň nášho tábora si najstarší táborníci zmerali sily v pravoslávnom Dueli. Ďalšie hry, ako napríklad Ovocníčkovia, Rozprávkový areál alebo Plachtobal tímom zabezpečili ďalšie body do hodnotiacej tabuľky. V sobotu sa vyhodnotili všetky súťaže, ocenili sa všetky družstvá a pogratalovalo sa víťazom. Nikto neostal bez odmeny.

V tábore sme sa všetci cítili úžasne, no všetko sa raz musí skončiť a my musíme pokračovať ďalej. Preto v prvom rade by sme sa mali poďakovať nášmu Hospodinovi za to, že nás po celý čas ochraňoval a stál pri nás. Veľké ďakujem si zaslúžia aj naši vedúci za skvelo odvedenú prácu či deti, ktoré to vydržali až dokonca. O Patrikovi a matuške ďakujeme tiež. :-) A v neposlednom rade ďakujeme aj našim sponzorom: Úradu michalovsko-košickej pravoslávnej eparchie, Filantropii Charis sv. Jána Milostivého, Bratstvu pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS, veriacim a rodičom za ich dary a podporu pri organizovaní tábora. Dúfame, že sa o rok opäť uvidíme... Sláva Bohu za všetko!

TOUR DE POĽSKO

KÚSOK NEBA NA ZEMI

O tom, ako veľmi máme rady spontánnosť, sme Vám už mnohokrát písali. Tentokrát sme sa znova vďaka Božej vôli ocitli v neďalekom Poľsku. Predtým, než sme sa tam vybrali, by nám ani vo sne nenapadlo, čo všetko nás tam čaká. Ale nebudeme predbiehať udalosti.

Naša prvá zastávka bola v ženskom monastieri Pokrova Presvätej Bohorodičky v Turkowiciach. Mnohí z vás toto miesto určite poznajú, možno ste ho už niektorí aj navštívili alebo o ňom minimálne počuli. Každý, kto mal tú možnosť stretnúť sa so sestrami, zažiť tam čo i len jednu bohoslužbu a počuť ich spev, pri ktorom človek, stojac v chráme, stráca pojem o mieste a čase, bude súhlasiť s tým, ako intenzívne cítiť prítomnosť a ochranu Bohorodičky na tomto svätom a vymodlenom mieste. Ako príklad spomenieme nedávnu udalosť, o ktorej nám povedali sestry, ako ich Bohorodička ochránila počas silnej víchrice. *„Vietor bol taký silný, že všade dookola lámal stromy, obyvatelia dediny prišli o strechy, ktoré im tiež odniesol vietor, ale u nás v monastierskej záhrade nespada ani paradajka.“* Sestry sa celý čas v chráme modlili k Pre-

svätej Bohorodičke a prosili ju o pomoc a ochranu. A tak, ako dovtedy, aj teraz zakryla svoje služobníčky svojím omoforom a ochránila od všetkého zlého.

TEN, KTO VERÍ V ZÁZRAKY, ICH URČITE ZAŽIJE...

Po týždni sme si na sestry a takisto aj monastiersky život natoľko zvykli, že predstava o tom, že sa čoskoro budeme musieť vrátiť, neprichádzala do úvahy. A práve to bol prvý krok k našej neplánovanej a Bohom požehnanej ceste. Niekde v hĺbke srdca sme horeli túžbou navštíviť ďalšie sväté miesta v Poľsku, spoznať nové *sestrinstvo*, bratstvo, a týmto si „dobiť baterky“. A veru, tí, ktorí v zázraky veria, ich aj určite zažijú. Vďaka Bohu a sestram z Turkowíc sme sa vybrali na sever Poľska – „na Podlasie“ (Podleské vojvodstvo). Miestni obyvatelia, ako aj Poliaci, všeobecne hovoria tejto oblasti „na Podlasi“. Je to jedno zo 16 vojvodstiev Poľska, ktoré sa nachádza blízko bieloruských hraníc, a práve lokalita tohto územia zohráva významnú úlohu. A viete, čím sa toto územie líši od takého Poľska, ako ho možno mnohí z nás poznajú? Je to pravoslávie. Na Podlasi je najväčšie množstvo pravoslávnych veriacich v Poľsku. Nachádza sa tam množstvo monastierov a drevených chrámov, čo sme si mohli všimnúť už aj počas cesty, prechádzajúc malé dedinky, v ktorých stáli aj dva chrámy. Taktiež sa tam nachádza najznámejšie pútnické miesto – sv. hora Grabarka, kde je ženský monastier zasvätený sv. Marte a Márii. Nie nadarmo sa toto miesto nazýva aj „Srdce pravoslávia v Poľsku“. Každoročne sem prichádza nespočetné množstvo pútnikov na sviatok Preobrazenia Hospodňa.

Na Grabarku sme dorazili podvečer, a tak sme ešte stihli večernú bohoslužbu. Potom sme sa prešli po areáli sv. hory a odpreádzajúc posledné lúča slnka pred jeho západom a ďakujúc Bohu za návštevu tohto blahodatného miesta sme si akosi stále nemohli uvedomiť, kde sme to vlastne prišli. Avšak nemohli sme sa dlhšie zdržať, pretože nás už čakali sestry v monastieri sv. veľkomučeníčky Kataríny v Zaleszanoch. Po ceste do monastiera sme mali ešte jednu zastávku v mužskom monastieri v Sakoch. Tam sme nechali nášho nového poľského kamaráta, ktorý sa s nami vydal na Podlasie, a pobrali sme sa ďalej k sestram.

KEĎ JE REALITA LEPŠIA AKO SEN

Po príchode do monastiera nás sestry natoľko ohromili svojou láskavosťou, pohostinnosťou, jednoduchosťou, humorom a chutnou večerou, že sme sediac pri stole a počúvajúc sestry nechápali, či sa nám to všetko sníva alebo je to realita. Potom sme sa presunuli do krásneho dreveného chrámu, kde nám sestra Magdaléna porozprávala smutnú históriu dediny Zaleszany a množstvo zázrakov, ktoré sa dejú do dnešných dní pri čudotvornej ikone sv. Bohorodičky Zaleszanskej. História tejto obce je naozaj veľmi tragická. Po 2. svetovej vojne v roku 1946 prišli do dedinky Zaleszany nemeckí vojaci, ktorí mali za úlohu zničiť každú pravoslávnu dedinu. Zvolali všetkých obyvateľov, aby prišli do jedného domu, ktorý zamkli a následne podpálili. Potom zapálili všetky ostatné domy, maštale, chrámy a tých, ktorí sa chceli zachrániť útekem, zastreli. Len niekoľkým ľuďom sa podarilo prežiť tento strašný deň. Žijú dodnes a každý deň počujú krik, plač detí a sto-

nanie zvierat v horiacich maštaliach. Upálených bolo 17 ľudí, vrátane 9 detí. Títo boli minulý rok kanonizovaní za novomučeníkov zeme Podlaskej. S touto históriou je úzko spätá Zaleszanská ikona Presvätej Bohorodičky. V roku 2013 sa istej žene, ktorá trpela vážnou chorobou, zjavila počas bohoslužby Bohorodička, okolo ktorej bolo 7 anjelov a v dolnej časti sa po ľavej strane nachádzal horiaci dom a po pravej strane – 3 deti v horiacom plameni. Keď sa táto žena vrátila domov, tak po nejakej dobe zistila, že je celkom zdravá. Raz v noci mala znova také isté videnie, v ktorom počula ženský hlas, ktorý jej prikázal, aby dala napísať ikonu presne podľa tohto videnia. Potom jej tento hlas nadiktoval tropar, ktorý si žena zapísala a dnes je napísaný v spodnej časti ikony. Sviatok Zaleszanskej ikony Bohorodičky sa slávi v poslednú júlovú sobotu.

VIEME, ŽE NIČ NEVIEME, ALE VŠETKO VIE BOH

O tom, ako veľmi pomáha Bohorodička a sv. veľkomučeníčka Katarína igumene a sestram, by sa dalo napísať celú knihu. Rovnako ako aj o tom, čo všetko sme zažili počas našej návštevy Poľska. Je toho naozaj ešte veľmi veľa, avšak asi by nám na to nevystačila ani celá Istina:-). Preto už len na záver spomenieme slová, ktoré nám pri odchode povedala sestra Magdaléna: „*Viem, že nič nevieme.*“ ...ale všetko vie Boh. On vie, čo je pre nás potrebné, vie, čo presne potrebujeme počuť, s kým sa potrebujeme stretnúť, vie, po čom túžia naše srdcia. A keď Mu dovolíme zasiahnuť do našich životov a oddáme sa Jeho vôli, budeme žasnúť nad zázrakmi, ktoré sa začnú diať...

KTO NÁS ODLÚČI OD CHRISTOVEJ LÁSKY? AZDA SÚŽENIE, ÚZKOSŤ ALEBO PRENASLEDOVANIE, HLAD ALEBO NAHOTA, NEBEZPEČENSTVO ALEBO MEČ? (Rim 8,35)

V súčasnej dobe nie sme prenasledovaní ako prví kresťania, ktorých kvôli viere v Christa zabíjali a mučili, a tiež nie sme v takom nebezpečenstve, aby sme sa museli každú minútu strachovať, čo robiť, kde sa ukryť, a pod. Dnes by sme mohli povedať, že si žijeme taký pokojný život, hoci nás už dva roky trápi koronavírus. Máme domy, rodinu, deti, máme pokojný spánok, ráno sa zobudíme, máme čo jesť. No predsa sme prenasledovaní, predsa sme v nebezpečenstve. Prenasledovaní sme vládarmi tohto sveta, ktorí nám, kresťanom, určujú, či máme ísť do chrámu a prijímať sväté Tajiny alebo nemáme. Dokonca nás proti našej slobodnej vôli zatvoria na týždne, mesiace alebo aj rok, zakazujú nám navštevovať chrám pod rúškom toho, že sa tam nakazíme a to všetko preto, aby chrámy boli prázdne, spustošené, len aby sa v nich neslúžila svätá Liturgia. Prečo práve svätá Liturgia?! Pretože proti nej zúri celé peklo, všetky sily temna a zla, ktoré nechcú, aby sa konala. A prečo nechcú, aby sa konala?! Preto, lebo pri každej svätej Liturgii sa prináša nekrvavá obeť Tela a Krvi Hospodina nášho Isusa Christa. Diabol nechce, aby sa táto strašná a veľká nekrvavá obeť Christa prinášala, lebo ňou sa spája nebo so zemou, ňou žije ľudstvo, ktoré bolo stvorené Bohom, ňou ešte tento svet „stojí na nohách“, ňou má človek stále možnosť očistiť sa od hriechu, vrátiť sa k Bohu a byť v Jeho blízkosti. ňou ľudstvo dostáva od Boha čas na pokánie a ňou nás Boh chráni pred nešťastím. Bez nej by bolo všetko mŕtve. ňou je nám daná veľká Božia láska a milosrdenstvo, ktoré nás chráni od každého zla a hriechu. Kvôli tomu diabol zúri a snaží sa kresťanov oddialiť od Boha, aby na Neho zabudli, aby Ho vo svojom živote nepotrebovali. No našou úlohou je vzoprieť sa mu a bojovať so všetkým tým, čo nás chce od Cirkvi a svätých Tajín vzdialiť. Dalo by sa o dnešnom prenasledovaní kresťanov písať ešte veľmi veľa, no toto by nám malo stačiť na to, aby sme pochopili, že kresťania boli a budú stále prenasledovaní, pretože sú nositeľmi Pravdy, ktorou je Boh. No nie každý z nás je nositeľom pravdy, pretože pravdu neprijíma a ani podľa nej nechce žiť. Alebo ju prijíma, no nežije podľa nej. Pre mnohých z nás je veľmi ťažké žiť v pravde. Pritom pravda nás oslobodzuje od hriechu. Avšak nám je dobre žiť v hriechu, nechceme byť od neho oslobodení, a tak ním ostávame spútaní. *„Ved' každý, kto robí zle, nenávidí svetlo a nejde na svetlo, aby jeho skutky nevyšli najavo. Kto však koná pravdu, ide na svetlo, aby sa ukázalo, že jeho skutky sú vykonané v Bohu.“* (Jn 3,20-21)

Predstavme si, že sme oblečení v bielom a zašpiníme sa. Vidíme v tme špinu na svojom oblečení? Nie, až keď vyjdeme na svetlo, vtedy je všetko viditeľné. A v akom že sme nepokoji, keď sme svoje čisté biele oblečenie zašpinili, hneď ho dávame do práčky, aby bolo opäť čisté. Avšak ak špiníme hriechom svoju čistú, nesmrteľnú, Bohom stvorenú dušu, vôbec nás to netrápi, nechceme ju očistiť, pretože žijeme v tme, ktorá nás pohlcuje. Zabúdame na svoje hriechy, naše svedomie spí a naša duša trpí. Na ľuďoch, ktorí žijú ďaleko od svetla, je to viditeľné, hoci navonok sa zdajú byť

šťastní, no vnútri nie sú. Trápi ich psychika, stres, depresie a to všetko kvôli tomu, lebo nežijú vo svetle Pravdy, ktorou je Boh. No hoci nežijeme vo svetle pravdy, Boh nás má rád, lebo sme Jeho deti, ktoré miluje. Azda otec, ktorý má dvoch synov a jeden je dobrý a druhý zlý, dobrého miluje a zlého nenávidí?! Určite nie, ale naopak, je mu ľúto zlého syna a trpezlivo čaká, že sa obráti a dá sa na dobrú cestu. Tak aj Boh trpezlivo čaká na naše obrátenie, lebo si nepraje smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a mal život večný. Preto kým máme čas, možnosť a príležitosť, využime ju, navštevujeme chrámy, pristupujeme k svätej spovedi a Eucharistii, aby nás tak milostivý Boh posilňoval vo viere, nádeji a láske. Pre každého jedného z nás je ťažké žiť v strachu a pochybnosti: čo ak sa nakazím, čo ak zomriem? No strach a pochybnosti nepochádzajú od Boha, ale od nás. Nie sme vyrovnaní so svojim vlastným ja, trápi nás svedomie, ktoré ak by sme mali čisté, nebáli by sme sa zomrieť. Tešili by sme sa, že ideme domov, tam, odkiaľ pochádzame. Preto sa snažme žiť v blízkosti Boha, nevzdľahujme sa od Neho, hoci zhrešíme a padneme do ťažkého hriechu, vstaňme, pokračujme ďalej, pretože bez boja sa tento pozemský život prežiť nedá. Nebojme sa ničoho, pretože s nami je Boh, nie sme sirotami, máme aj Matku, Presväťú Bohorodičku, ktorá sa za nás neustále modlí a prosí svojho Syna o spásu každého jedného z nás. Ona nás veľmi ľúbi a tak, ako spievame v oslavnej piesni Uspenija: „...pri smrti svet si neopustila...“, nás ani teraz neopúšťa, ale je s nami a je pripravená nám pomôcť v každej chvíli, ak sa k nej budeme skutočne, úprimne, s vierou a láskou obracať.

„OTČE NÁŠ“ SPOLOČNE S DEŤMI

Keď sme si s deťmi vlastnoručne vytvorili plagátky s frázami modlitby Otče náš, ďalším krokom k porozumeniu ich významu budú výklady svätých otcov. Svätiteľ Teofan Zatzornik zozbieral výklady mnohých otcov (napr. sv. Jána Zlatoústeho, sv. Gregora Nisského, sv. Cyrila Jeruzalemského, a i.). Z novších diel poznáme výklad sv. Nikolaja Srbského.

Od prvého po posledný, postupne, po jednom, každý plagátik umiestnime na viditeľné miesto – napr. na chladničku. Výkladu sa budeme venovať napríklad počas večere. Môžeme si na to vyhraďať aj iný čas, no keď už sme sa všetci stretli pri stole, prečo nevyužiť túto chvíľu? Takáto prax čítania duchovnej literatúry v čase spoločného stravovania je úplne bežná v monastieroch. Pomodlíme sa, deti a jeden z rodičov sa usadia, večerajú. Druhý rodič nahlas číta z knihy alebo z internetu vopred pripravený

výklad. Ako príklad uvidíme sv. Jána Zlatoústeho – jeho výklad slova „náš“: *„Týmito slovami nás Christos učí modliť sa za všetkých bratov. Nehovorí: „Otče môj, ktorý si na nebesiach“, no Otče náš a tým nám káže modliť sa za celý ľudský rod, aby sme nemali na zreteli iba svoje výhody, no vždy sa zaujímal o prospech blížneho. Takým spôsobom ničí nepriateľstvo, odstraňuje hrdosť a závisť a privádza lásku – matku všetkého dobra. Odstraňuje nerovnosť ľudských skutkov a poukazuje na úplnú rovnosť medzi cárom a biednym, pretože sa všetci podieľame rovnakou mierou na skutkoch vysokých, vznešených, nevyhnutných pre spásu.“*

Čítanie tohto textu trvá približne minútu. Iba 60 sekúnd, čo vôbec nie je strata času a nie je to vôbec ťažké ani pre tých, ktorí neznášajú čítanie nahlas (väčšinou dospievajúce deti). Hneď na to môžeme o prečítanom diskutovať. Bežne počas večere rodičia rozoberajú rôzne témy a deti ich počúvajú. Niekedy aj nepočúvajú, nevadí. Semienko je zasiate. V takej situácii je dôležité, aby deti videli, že pre nás, rodičov, je toto

čítanie a výklad dôležité, zaujímavé, že spoločne dokážeme o tejto téme hovoriť.

Keď učíme deti slová modlitby a objasňujeme im ich, zároveň modlitbu objasňujeme sami sebe. Nachádzame tak možnosť prečítať si aspoň niečo od svätých otcov a to je veľká vec!

Pre rôznorodosť, k tej istej fráze sa môžeme vracat' aj niekoľko dní, čítajúc výklad iného autora. Kým u sv. Jána Zlatoústeho nachádzame kázeň, bohoslovie, u sv. Nikolaja Srbského ide skôr o poéziu s rôznymi obrazmi a prirovnaniami: „*Keď dunia nebesá a oceány burácajú, volajú Ťa: Hospodin Savaof náš, Vládca nebeských síl! Keď padajú hviezdy a zo zeme šľahá oheň, hovoria Ti: Stvoriteľ náš!*“

Takými a podobnými slovami vykladá či skôr ospevuje modlitbu Otče náš srb-ský Zlatoústý.

Jednu frázu modlitby môžeme deťom objasňovať aj pár dní po sebe. No býva jú dni, kedy sa nemôžeme všetci spoločne stretnúť alebo sú deti príliš unavené, či naopak príliš rozptýlené a už dopredu vieme, že nás nebudú počúvať. Alebo sme my sami unavení či rozčúlení, vtedy nemá význam hovoriť s deťmi o duchovných témach. Tak sa čítanie predlíži na niekoľko týždňov, čo teda nevedí, pretože sa nikam neponáhľame. Môžeme si napríklad vyhradiť jeden deň v týždni, aj to je výborné.

Nakoniec, dôležité je, aby sme výklad čítali nie kvôli náboženskej výchove detí, nie kvôli splneniu rodičovského dlhu, no sami kvôli sebe. Pretože je to dôležité a zaujímavé pre nás samých. Deti neoklameme, vidia záujem rodičov. Keď je medzi deťmi a rodičmi vytvorené puto, záujem rodičov o čokoľvek doslova nakazí aj deti. Tento záujem sa môže stať oveľa efektívnejším učiteľom než všetky múdre slová, ktoré im povieme. Preto vo všetkom platí – ak sa sami budeme snažiť študovať Sväté Písmo a duchovné témy, dokážeme v tomto smere učiť aj deti. Ak sami budeme veriť, získame možnosť odovzdať túto vieru deťom. Ak sa my sami budeme modliť, dokážeme aj deti naučiť modlitbe. Bez toho je celá naša výučba nudná, nezáživná, iba akési táranie, scholastika a porušenie prikázania: „*A vy, otcovia, neodráždite svoje deti k hnevu, ale vychovávajújte ich prísne a napomínajújte ich v Hospodinovi.*“ (Ef 6,4)

Modliť sa a aj sa učiť. A keď sa naučíme, znova sa modliť. Modlitbu Otče náš sme čítali celý život a teraz sa ju naučíme. Modlíme sa, spievame ju pred jedlom a počas jedenia o nej čítame, rozoberáme ju na kúsky, slová, myšlienky. Potom ju znova spoločne spievame počas večerných modlitieb. Zajtra ju znova budeme spievať ráno, pred jedlom a aj večer. Aj v chráme ju budeme spievať spoločne s národom. A potom znova doma. Celú ju rozoberieme, naša domáca úloha sa skončí, no modlitba ostane.

Zdroj: pravoslavie.ru/116059.html

Jaroslava Žáková

O manželstve Svätý Porfirij Kavsohalivit

Našu skupinu tvorilo šesť ľudí. Vtedy sme ešte všetci boli slobodní. Počas jedného letného večera sme sedeli pod borovicou a počúvali starca. Hovoril nám: *„Nech vás netrápi otázka výberu medzi životom v manželstve a životom mimo neho. Niekedy sa pod vplyvom duševno-telesných túžob prikláňate k manželstvu a niekedy táto túžba k založeniu rodiny ustupuje, keď prichádza túžba byť bližšie k Bohu, ktorá stojí vyššie ako manželstvo. Keď prichádzajú citové pokušenia, ne snažte sa ich odohnať silou, pretože práve na to diabol čaká. Ten vám ich bude ukazovať ako ešte viac príťažlivejšie, a tak spôsobovať stále väčšie a väčšie utrpenie. Radšej ich prijímajte s pokojom a obracajte ich z hriešnych na čisté. Povedzte si: „Je možné oženiť sa a tešiť sa z radostí rodinného života – a je to milé Bohu.“ A keď prichádzajú túžby prežiť život v panenstve a čistote, prijímajte ich s vďakou, tajne sa cvičiac v umení svätosti. Keď nadíde ten správny čas, jedna miska váh preváži. Niektorí sa snažia o svätosť bojujúc so svojimi vášňami a hriechmi, iní tak, že milujú Christa a nasledujú Jeho svätú vôľu. Prví získavajú málo, pretože vedú neúprosnu „chladnú vojnu“. Tí druhí dosahujú viac. Pre milujúcich Christa hriechne vášne popri radošti z Božej lásky, ktorú cítia, strácajú svoje okúzlenie a silu. Keď svitá a do našej izby preniká slnečný lúč, tma nevyhnutne ustupuje.“*

Starec prerušil svoju reč a ako sa nám zdalo, zamyslel sa. Potom pokračoval: *„Pravdepodobne by som vám to nemal hovoriť, ale predsa len vám to poviem. Nieкто už môže mať vysoký vek a ešte stále váhať medzi životom v manželstve a životom bez rodiny. Vtedy naňho začína diabol neúprosne útočiť a vkladat' mu do duše panický strach, že sa už určite neožení. Človek si v panike začína hľadať nevestu, prosí svojich známych, aby mu našli vhodnú kandidátku, čím vyvoláva u všetkých iba posmešky, a nakoniec... sa stáva duševne chorým. Preto vám aj hovorím, že vyriešenie otázky manželstva sa pre vás nemôže stať ústrednou myšlienkou. Namiesto toho, aby ste sa trýznili a neúspešne sa snažili nájsť sami odpoveď na otázku, nasmerujte všetky sily svojej duše k tomu, aby ste začali milovať*

Christa. V správny čas vám dá vedieť, ako sa máte rozhodnúť, v závislosti od vášho duševného charakteru. A dané riešenie prijmete slobodne, bez nútenia seba samého, bez zármutku a s vďačnosťou. Takto sa navždy oslobodíte od problému a oslavujúc Boha budete kráčať po zvolenej ceste.“

Zdroj: Starec Porfirij Kavsohalivit:
Cvetoslov sovetov (predanie.ru)
Preložila J. Kapraľová

NAVŠTEVUJEME DUCHOVNÉ PAMIATKY 2

Tak ako v predchádzajúcom čísle, aj v dnešnom budeme pokračovať v putovaní po duchovných miestach. Konkrétne, zostaneme ešte pri gréckych ostrovoch, keďže svätých miest spojených so životmi svätých je tam neúrekom. Máme pre vás pripravené ďalšie zaujímavé miesta s ešte zaujímavejšími svätynjami, o ktorých ste už možno počuli. Ak aj nie, takýmto spôsobom sa dozviete niečo nové.

RODOS A ZÁLIV SV. APOŠTOLA PAVLA

Rodos je 4. najväčší grécky ostrov, ktorý sa nachádza v Egejskom mori. Pre svoju bohatú históriu a prírodné krásy patrí k najvyhľadávanejším turistickým cieľom v Európe. Hlavné mesto je Rodos. Modré pobrežia, obrázkové výhľady na nekončiacie more, k tomu aj chutné grécke jedlo a sladkosti, to všetko sa tu spája. Ľudia sú tu naozaj priateľskí. Zatiaľ najpriateľskejší zo všetkých gréckych ostrovov, ktoré sme doteraz navštívili.

Na ostrove nájdete množstvo krásnych pláží, viacero z nich je naozaj známych a veľmi obľúbených, avšak tou najznámejšou je pláž, resp. záliv sv. apoštola Pavla, teda ako ho na Rodose volajú: *Agios Pavlos*. Práve táto pláž je objektom nášho záujmu. Pláž sv. apoštola Pavla nesie meno po veľkom svätom apoštolovi práve preto, lebo sa na nej v roku 43 schoval pred búrkou. Rodos bol jedným z miest apoštolovho pôsobenia počas jeho druhej misijnej cesty. Svätý apoštol Pavol tu prišiel šíriť kresťanstvo a hlásať Božie slovo. Na pamiatku tejto udalosti bol v zálive sv. apoštola Pavla vybudovaný chrám. Záliv je do dnešných

čas medzi turistami veľmi populárny a navštevovaný. Nachádza sa v blízkosti Lindosu, malebného historického mesta, ktoré sa tiež určite oplatí navštíviť.

EGINA A OSTATKY SV. NEKTÁRIA

Grécky ostrov Egina sa nachádza neďaleko Atén a ostrova Salamina v Atike. Egina je obľúbená dovolenková destinácia vďaka svojmu pokojnému životu a neoklasicistickej architektúre z 19. storočia. Väčšina obyvateľov sa živí rybárstvom a pestovaním viniča, olív a pistácií. Nachádzajú sa tu taverny s tradičnou hudbou *Rembetiko*. Konajú sa tu aj hudobné slávnosti.

Okrem vyššie spomenutého, ostrov Egina je spojený s jedným z najznámejších gréckych svätých, a to so svätým Nektáriom Eginským, metropolitom pentapolským (1846-1920). Určite je známy aj mnohým z vás. Jedným z najnavštevovanejších miest v Egině je práve hrob a

chrám Agios Nektarios (svätý Nektários) s monastierom Agia Triada (Najsvätejšia Trojica), ktorý sám sv. Nektários založil. Mnoho ľudí považovalo svätého Nektária za svätého už počas jeho pozemského života vďaka jeho modlitebnému životu, pokore, čistote a iným cnostiam, zázrakom, ktoré vykonal, ako aj jeho spisom. Veľmi známy je text hymnickej piesne *Agni Parthene*, ktorý svätec zložil. U nás ju poznáme ako *Radujsa Nevisto ne-nevistnaja*. Svätý Nektários mal tiež dar prozreteľnosti. Taktiež sa považuje za divotvorcu, pretože už počas života konal zázraky. Sv. Nektários zosnul 8. novembra 1920 vo veku 74 rokov po hospitalizácii na rakovinu prostaty a dvoch mesiacoch liečby. Jeho telo bolo prevezené do monastiera Najsvätejšej Trojice, kde ho pochoval jeho najlepší priateľ Savvas z Kalymnosu, ktorý neskôr napísal prvú ikonu sv. Nektária. Pohrebu svätca sa zúčastnilo množstvo ľudí zo všetkých častí Grécka a Egypta.

V roku 1961 bol oficiálne uznaný za svätého. Každý mesiac tisíce ľudí navštevujú hrob sv. Nektária, modlia sa k nemu alebo žiadajú o jeho požehnanie,

ktoré sa vždy zdá byť zodpovedané. Jeho pamiatku slávi cirkev 9. novembra. Slúžia sa bohoslužby a ráno sa koná špeciálny sprievod, počas ktorého sa ostatky svätca prenášajú ulicami mesta Egina.

Grécky ľud má sv. Nektária vo veľkej úcte a chýr o tomto výnimočnom svätom sa rozletel do celého sveta. Napríklad v Anglicku mu boli zasvätené mnohé chrámy a veľké množstvo tunajších rodín si ho vybralo za svojho patróna. Aj preto sú s ním spojené zázraky, ktorých je nemálo! Veľké množstvo detí je po ňom pomenovaných a zdá sa, že sv. Nektários si sám vybral byť ich patrónom. Možno aj tejto téme raz venujeme osobitný článok.

Tatiana Vasiliou

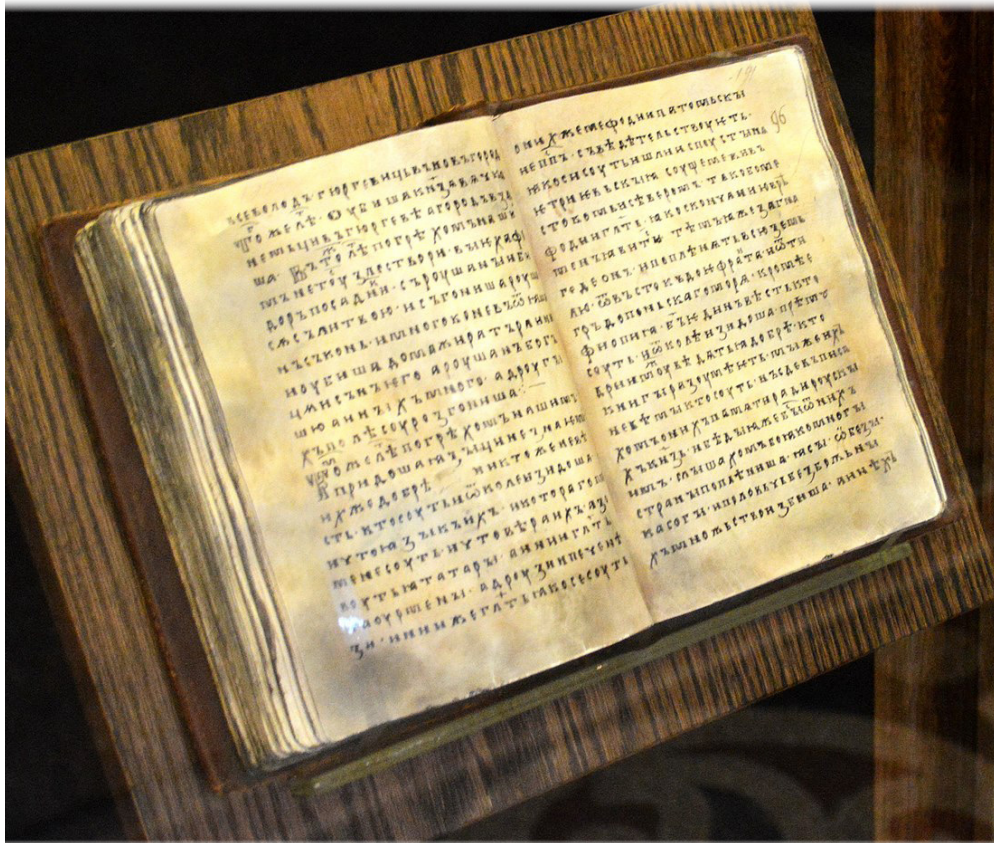
Zdroje: Holy Trinity Monastery on Aegina Island in the Saronic Gulf, Greece Stock Photo - Alamy, Nectarios of Aegina - Wikipedia, Ejina (ostrov) – Wikipédia (wikipedia.org), Rodos (ostrov) – Wikipédia (wikipedia.org)

Foto: rodos agios pavlos - Bing images, Saint Nektarios of Aegina Icon - Nectarios of Aegina - Wikipedia

Z KRONIKY MNÍCHA JURAJA

Jedným zo základných prameňov byzantských dejín je svetová kronika mnícha Juraja, zvaná tiež Hamartolos, ktorý svoje dielo zostavil za vlády Michala III. Preto táto časť jeho kroniky je vlastne najcennejšia. Odhliadnuc od toho, že svetovú kroniku Mnícha Juraja používali mnohí stredovekí kronikári (napr. tzv. Nestor), dielo malo i svojich pokračovateľov. Z ich činnosti na dvore Konštantína Porfyrogeneta vzniklo dielo zvané Georgius Continuatus.

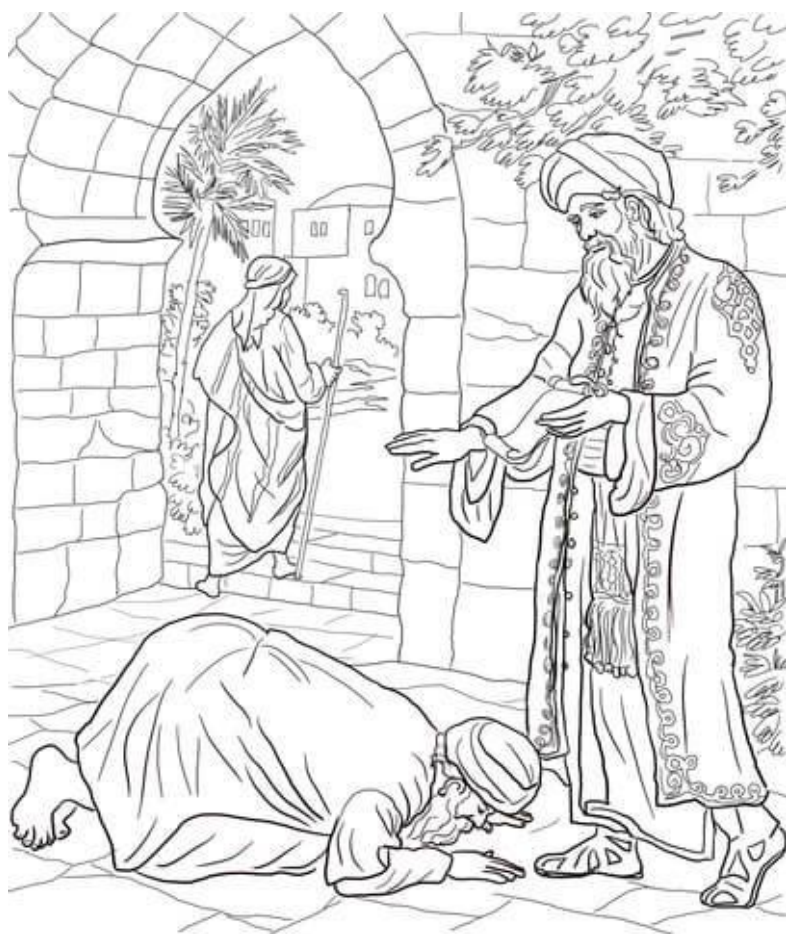

Pokladal som však za cenné porozprávať o tomže Bazilovi, ako bol vychovaný a odkiaľ pochádzal, kým sa naskytuje takáto príležitosť. Bazil sa narodil v Macedónii na vidieku Adrianopola za vlády cisára Michala Rankave, otca patriarchu Ignatia a zaťa cisára Nikefora, keď sa zosobášil s jeho dcérou Prokopiou. Keď tento držal kormidlo ríše, knieža Bulharov Krum vyťahol proti kresťanom. Keď rozprášil vojsko, zahnal na útek cisára Michala a keď Armén Lev po násilnom jeho zatknutí prevzal na seba vládu a vzápätí Krum napadol jeho samého, obľahol hlavné mesto. A od Leva Arménskeho kopijou zasiahnutý Krum pri návrate do Bulhar-

ska ešte poslal svojich do kláštora sv. Mamasa, ktorí odtiaľ odvliekli zvieracie sochy z kovu. Keď Krum tiahol späť, zaujal však aj mesto Adrianopol a zajal desaťtisíc mužov, nerátajúc ženy a deti, a určil im sídla za Dunajom. V časoch cisára Teofila žil v Macedónii vojenský veliteľ menom Kordules. Ten mal syna Bardu, silného a udatného muža, ktorému určil vládu nad Macedónčanmi, usídlenými za Dunajom. Tento sa nejakou ľstou dostal k Teofilovi, ako je to vyššie uvedené. Keď bol veľmi láskavo prijatý a keď sa zistilo jeho zmyšľanie, boli vyslané lode, aby ich pobrali a priviezli do hlavného mesta. Vládcom Bulharska bol vtedy Baldimer, vnuk Krumov a otec Symeona, ktorý sa zmocnil vlády. Ľud Macedóncov sa rozhodol, že so svojimi ženami a deťmi vystúpi na romajské územie. Keď teda Bulhar Michal vtrhol do Solúna, ľud začal prechádzať cez Dunaj so svojím majetkom. Keď sa to dozvedel bulharský veliteľ, sám prešiel na druhý breh, aby s nimi začal vojnu. A tak Macedónčania si zvolili v úzkosti za veliteľov Tzautza a Kordula, a keď sa zranili v boji, spôsobili im veľkú porážku a niekoľkých aj zajali. Keď porazení nemohli prejsť cez Dunaj do Bulharska, utiekli sa k Ugrom, vyrozprávajúc im celý svoj osud i osud Macedónčanov. Ale cisár poslal lode, aby ich (Macedónčanov) priviezli do mesta. Nato náhle sa objavili Huni v obrovskom množstve. Keď ich Macedónčania uvideli, so slzami v očiach kričali: „Bože sv. Hadriána, pomôž nám!“ a zhromaždili bojové koruhvy. Turci im na to odpovedali: „Dajte nám všetok majetok a choďte, kam chcete.“ S tým ani najmenej nemienili súhlasiť a za tri dni, vytvoriac šík, postavili sa do bojovej pohotovosti. Na štvrtý deň sa začali nalodovať. Keď to Turci uvideli, pustili sa do boja od 7. hodiny až do večera. A obrátených na útek Macedónčania prenasledovali. Na druhý deň však, keď chceli ustúpiť, opäť sa objavili Turci s úmyslom bojovať. Avšak spomedzi Macedónčanov povstal mladík menom Lev z rodu Gomostov, ktorý sa neskôr stal veliteľom provinčného vojska, i ďalší slávni macedónski muži a porazili nepriateľov na hlavu. A keď sa vrátili, nasadli na lode a pobrali sa k cisárovi. Keď ich veľkolepo prijal, vrátili sa do Macedónie. Michal ustanovil Antigona, syna Bardovho, za hlavného veliteľa. Druhého Bardovho syna oženil, čo sa pokladalo za podozrivý čin. O týždeň po Veľkej noci menuje Michal svojho ujca Bardu césarom. Ten, vezúc sa stredom mesta, rozhadzoval konzulárske dary. Nato vyrazil Amer a došiel až k Synope, všetko zničil a pustošil, čo bolo majetkom Romajov, vrátili sa však späť, keď na neho trochu dorážalo romajské vojsko. Potom sa vypravil Michal s césarom Bardom proti bulharskému vládcovi Michalovi, keďže sa dozvedel, že bulharský ľud hynie od hladu. Len čo sa o tom Bulhari dozvedeli, prestrašení hrmotom sa zbehli. Keďže ešte pred bojom stratili akúkoľvek nádej na víťazstvo, požiadali o prijatie kresťanstva a podriadenie sa cisárovi a Romajom. Michal, pokrstiac ich knieža, pomenoval ho svojím menom Michal. Jeho veľmožov dal odviezť do hlavného mesta, kde ich potom pokrstil. A hneď zavládol hlboký mier.

O VĚČKA 10

LÁSKAVÝ KRÁL' A NEMILOSRDNÝ SLUHA

LÁSKAVÝ KRÁĽ A NEMILOSRDNÝ SLUHA

Peter sa raz opýtal Isusa: „Pane, koľkokrát mám odpustiť svojmu bratovi, keď mi spraví niečo zlé? Sedemkrát?“ Isus mu odpovedal: „Nie sedem ráz, ale sedemdesiatšedem ráz.“

Potom porozprával učeníkom toto podobenstvo: Raz predviedli pred kráľa sluhu, ktorý mu dlhoval desaťtisíc strieborniakov. Nemohol mu ich splatiť, a preto kráľ prikázal predať

sluhovu ženu, deti a celý jeho majetok. Sluha mu padol k nohám a prosil: „Pozhovej mi a všetko ti vrátim.“ Pán mal veľmi láskavé srdce. Zľutoval sa nad sluhom, a dokonca mu odpustil aj celý dlh.

Keď sluha, ktorému pán odpustil dlh vyšiel von, stretol sa s iným sluhom. Ten mu dlhoval sto denárov. Chytil dlžníka pod krk a kričal: „Vrát', čo si mi dlžný!“ Dlžník mu padol k nohám a s plačom prosil: „Zľutuj sa a daj mi trochu času, všetko ti vrátim.“ Muž však odmietol a dal ho zavrieť do väzenia.

Keď to videli ostatní sluhovia, veľmi sa zarmútili. Šli za pánom a rozpovedali mu, čo sa stalo. Keď sa to pán dozvedel, dal si sluhu znovu zavolať. Povedal mu: „Zlý sluha, ja som ti odpustil celý dlh, pretože si ma prosil. Nemal si sa aj ty zľutovať nad svojím dlžníkom, ako som sa ja zľutoval nad tebou?“ Rozhnevaný pán ho dal zatvoriť do väzenia.

VYSVETLENIE PODOBENSTVA

Milosrdenstvo je krásna vlastnosť a Boh chce, aby každý z nás ju mal. V modlitbe „*Otče náš*“ nás Boh učí slovami „... a odpusť nám naše viny, ako aj my odpúšťame svojim vinníkom“. Preto sa snažme odpúšťať všetkým, ktorí nám chtiac alebo nechtiac ublížili, a vtedy aj nám Boh odpustí naše previnenia.

á â	a
Б б	b
В в	v
Г г	h
Д д	d
ê ê ε	e, je
Ж ж	ž
С с	z
З з	z
í î	i, ji (j)
Ī ī	i, jī
К к	k
Л л	l
М м	m
Н н	n
ô ô	o
П п	p
Р р	r
С с	s
Т т	t
Оѳ оѳ, ѳ	u
Ф ф	f
Х х	ch
ó ó	o, ó
Ѡ ѡ	ot
Ц ц	c
Ч ч	č
Ш ш	š
Щ щ	
ъ	ruské ъ, polské y
ы	ko ruské ѣ, esp. polské
ь	-
Ѣ ѣ	i
Ю ю	ju
ІІ іі	ja
Ѧ ѧ	ja, a
Ѣ ѣ	ks
Ѳ ѳ	ps
Ѵ ѵ	f, t
Ѷ ѷ	i(y), v, j

Učíme sa čítať a rozumieť CIRKEVNOSLOVANSKÉMU JAZYKU (CYRILIKE)

- Prečítaj si citát z Biblie a nauč sa ho naspamäť.

ἘΠΆΓῶ ἈΠΛΑ ΠΆΥΛΛΑ

Ποσλάνηε κз κορίνθωνων

ΓΛΑΪΆ Ἰ

Ἐκφρηνз же бгъ, ѡже не ѡстáвннз вáсз

нскѡснннз пáче, ѣже мóжете, но

сотворнннз со нскѡшнннмз н нзвбнннн, ѡккѡ

возмоцнн вáмз понесннн.

On nedopustí, aby ste boli skúšaní nad svoje sily, ale so skúškou dá aj východisko, aby ste ju vládali zniešť.

PRVÝ LIST KORINŤANOM 10,13

Hospodine, pomôž mi
zvládnuť s Tvojou
pomocou všetky
pokušenia, ktoré
v mojom živote prídu
a nikdy Ťa nezradiť.

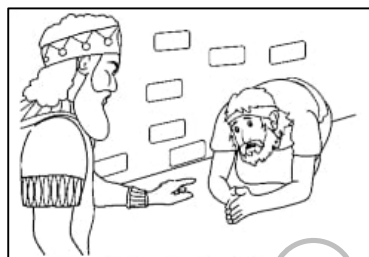
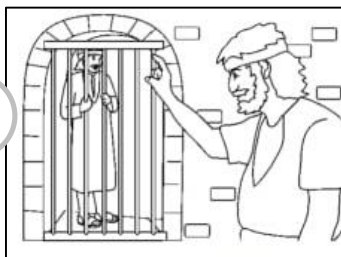

Úlohy pre škôlkarov

- Nájdí 8 rozdielov medzi obrázkami.

- Usporiadaj obrázky podľa následnosti.

- Nájdi správnu cestu ku Christovi a vyfarbi ju. Pomôžu ti slová z modlitby „Otče náš“. Zakrúžkuj slová v modlitbe, ktoré hovoria o milosrdenstve.

Otče náš, ktorý
si na nebesiach,

príď
kráľovstvo
Tvoje,

posväť sa
meno Tvoje,

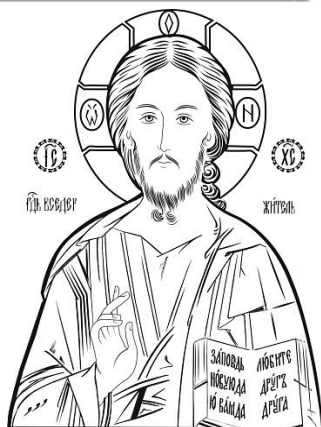
Chlieb pre náš
život daj nám
dnes

buď vôľa Tvoja
ako na nebi,
tak i na zemi.

a odpusť nám
naše dlhy, ako aj
my odpúšťame
svojim dlžníkom.

A neuveď nás
do pokušenia,
ale zbav nás
zlého.

Lebo Tvoje je
kráľovstvo,
moc a sláva
na veky vekov.

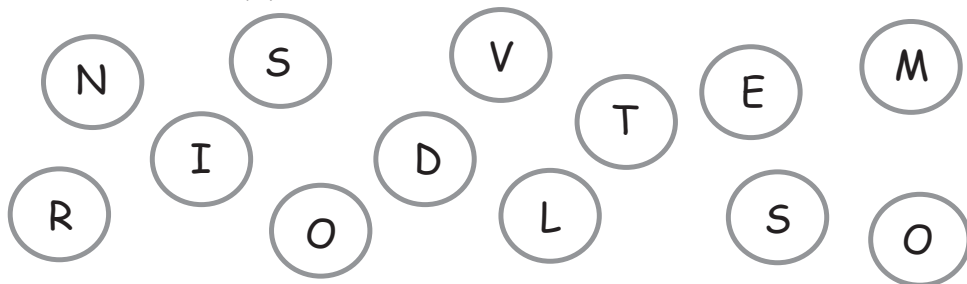

Úlohy pre školákov

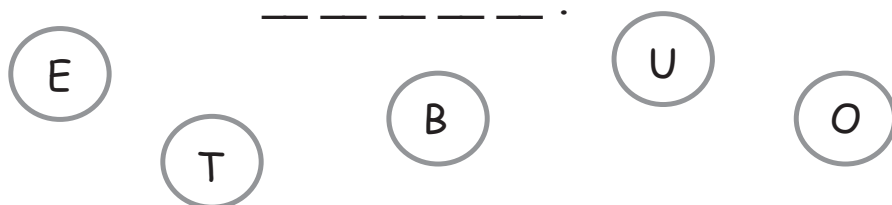
- Vyfarbi dobré vlastnosti žltou farbou a zlé vlastnosti zelenou farbou. Vyhľadaj význam slov, ktorým nerozumieš. Akú vlastnosť mal láskavý kráľ?

- Správne usporiadaj poprehadzované písmenká a prečítaj ciatát z Biblie, ktorý povedal Isus Christos. (ev. Matúš 9,13)

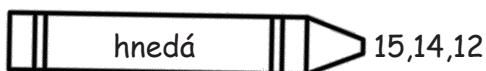
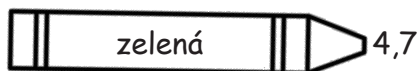
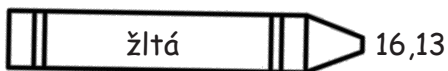
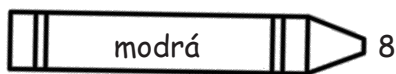
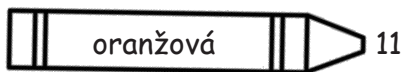
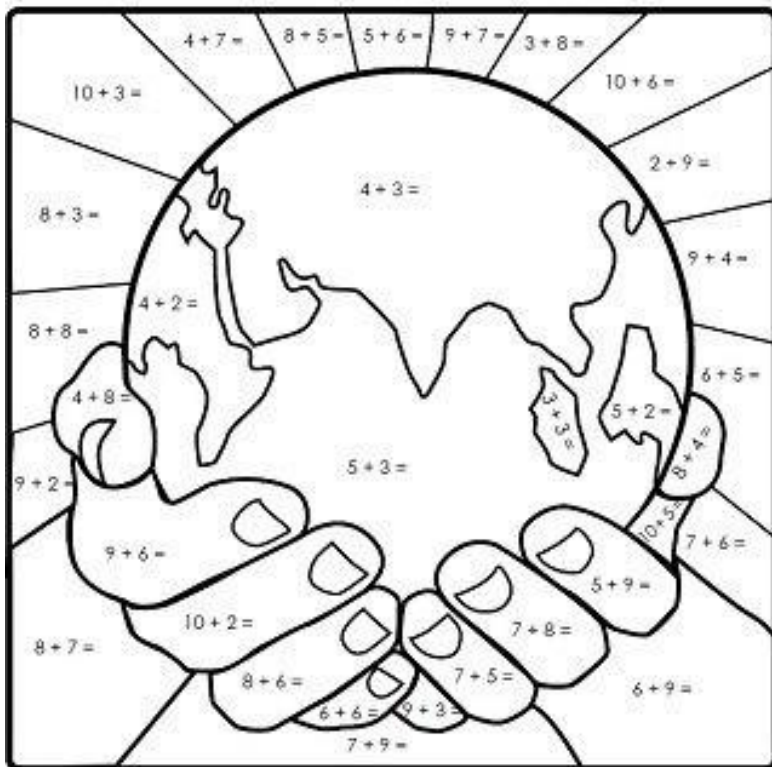
CHCEM A NIE

Vďaka Božiemu milosrdenstvu a Božej láske existuje náš svet. Boh riadi pohyb planét aj hviezd. Boh nás ochraňuje a dáva nám všetko potrebné k životu. Ako sa Mu môžeme za to všetko poďakovať? Svoju odpoveď napíš sem:

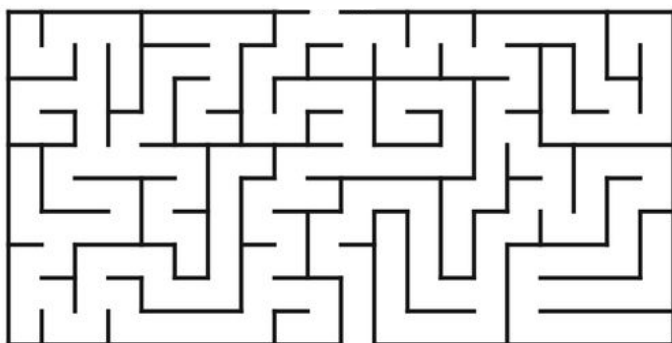
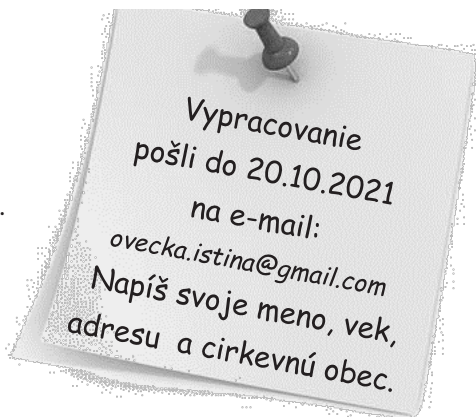
- Vyrábaj príklady a vyfarbi obrázok.

SÚŤAŽ

Úloha pre škôlkarov

Pomôž sluhovi nájsť správnu cestu ku kráľovi.

Úloha pre školákov

Vypíš slová, ktoré vieš poskladať zo slova

MILOS RDENSTVO

stvoril,

Výhercovia súťaže za september:

Škôlkari: Nikolaj (5) Zbudská Belá, Anna (5) PCO PO, František (3) PCO Smolník

Školáci: Michal (10) PCO KE, Nina (9) PCO PO,

Justína (13) PCO Zbudská Belá

prpravila
diakonisa Natália

ROZHOVOR S MITR. PROT. MGR. MICHALOM HRUSTIČOM

...dlhoročným duchovným správcom cirkevnej obce Čabiny, stále aktívnym v duchovnom a cirkevnom živote. V súčasnosti žije s matuškou Máriou v Medzilaborciach.

1. Dôstojný otče, narodili ste sa pod poloninskými vrchmi v obci Klenová (okres Snina). Ako sa formoval Váš duchovný život, Vaša duchovná cesta?

Vyrastal som na dedine v hlboko veriacej rodine, kde modlitba a návšteva chrámu boli samozrejmom súčasťou života ľudí. Boli to ale ťažké a pohnuté časy tesne po vojne. Môj otec bol vojakom a veľmi ťažko sme doma prežívali to, keď sa nevracal z frontu domov... V Klenovej som strávil svoje detské roky, ukončil osemročnú základnú školu a nadobudol stredoškolské vzdelanie. Miloval som knihy a rád čítal Apoštol. Môj bratranec bol kňazom, a tak ma motivoval k štúdiu na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove, ktoré som v r. 1963 úspešne ukončil s vyznamenaním. Po štúdiu som absolvoval vojenskú základnú službu, počas ktorej som sa oženil. Spolu s mojou matuškou sme vychovali 2 dcéry: Darinu, Nadeždu a najmladšieho syna Borisa, ktorý sa stal kňazom a slúži v PCO Ulič. Tešíme sa z deviatich vnúčat a dvoch pravnúčat.

2. Počas plodného života kňazskej služby ste si prešli niekoľkými farnosťami. V každej z nich ste zanechali kus svojho srdca. S veľkou horlivosťou, ochotou a predovšetkým vlastnými rukami ste spolu so svojou pastvou zrealizovali opravy, či výstavby celkovo šiestich chrámov. Otče, ako si spomínate na tie roky?

Dňa 18.10.1965 som bol vladykom Nikolajom vysvätený na diakona v obci

Oľka a následne 30.10.1965 na kňaza v rodnej obci Klenová. Hneď nato, v novembri, som bol ustanovený za správcu PCO Bukovce, okres Stropkov. Začínal som slúžiť spolu s otcom Petrom Cuperom a tu som zahájil prvé opravy chrámov. Môžem povedať, že veriaci boli veľmi aktívni a snaživí: v modlitbe, zbierkach na chrám, či priamo pri stavebných prácach. Na historickom mieste Buková hôrka sa nám podarilo s Božou pomocou zrealizovať generálnu opravu kaplnky, chrámu a vybudovať úplne nový chrám v obci Chotča. V roku 1968 som dostal farnosť Medvedie, kde znova prebehla oprava tunajšieho chrámu, výstavba novej farskej budovy a následne výstavba nového chrámu v obci Krajná Porúbka. Nakoniec to bola PCO Čabiny, kde som pôsobil od r. 1971 do r. 2015. Tu sme začínali s opravou starého chrámu a generálnou opravou farskej budovy.

Po novembrovej revolúcii v r. 1989 gréckokatolícka cirkev bola obnovená a stala sa vlastníkom chrámov a farských budov. Preto sme sa s veriacimi pustili do budovania nového chrámu. Veľakrát ma návštevy zastihli na lešení v montérkach a bolo úsmevné, keď hľadali otca duchovného a netušili, že som to ja. :-) Veriaci sa horlivo dennodenne zúčastňovali dokončovania interiéru i vonkajšej úpravy chrámu a okolia. Napokon sa nám v Čabinách podarilo zrealizovať krásne bohumilé dielo a taktiež získať náhradnú farskú budovu. Chrám bol postavený za pomoci zbierky veriacich a príspevku biskupského úradu. Rozpis chrámu realizovali o. Miroslav Pirchala, o. Jozef Balberčák a vypomáhala sestra Nadežda Durilová. Slávnostná vysviacka chrámu v česť Narodenia Presvätej Bohorodičky sa uskutočnila 26.09.1993. Spolu so zverenou pastvou sme v chráme slúžili dennodenne bohoslužby, večerne, utrene, vyučoval som náboženskú výchovu na Základnej škole v Radvani nad Laborcom a aktívne sme pracovali s mládežou.

3. Otec Michal, počas svojho života ste mali možnosť spoznať niekoľko vzácných ľudí. Prvenstvo vo Vašom srdci si získal otec igumen Ignatij Čokina (1899 – 1976). Kde ste sa prvýkrát stretli a aké spomienky si naňho uchováate?

Otca Ignatija som prvýkrát stretol v roku 1965, keď som cestoval autobusom z Bardejova. Počas cesty som mal vo zvyku prežehnať sa, keď som cez okno zbadal popri ceste Kríž. Hneď ako som vystúpil v Stropkove, prihovril sa mi milý bradatý človek s veselými očami a spýtal sa ma, či som svjaščenik, lebo spozoroval, že som sa prežehnal. Počas rozhovoru sme zistili, že sme rodáci zo sninskej doliny, a tak sme sa spoznali. Otec Ignatij bol výnimočný človek, duchovník a mních. Často som ho navštevoval v Uličskom Krivom na kopčeku „Horb“ v jeho skýte. Toto miesto v lese vlastnými rukami zveladil a obrobil, postavil si tu kaplnku s kéliou a vysadil nádherný

ovocný sad. Spolu sme slúžili bohoslužby a veľmi sme sa skamarátili. On nás takisto často navštevoval. Niekedy sa u nás zdržal aj celý týždeň, najmä v čase Veľkého pôstu. Veľa sa modlil, stroho dodržiaval pôstne dni, máločo spal a s modlitbou na perách odovzdal 24.10.1976 svoju dušu Spasiteľovi. Asi 3 tri dni pred jeho smrťou sme ho boli s o. Petrom Cuperom vyspovedať v nemocnici v Snine. Ľutoval len jedno, že nezanechal po sebe nástupcu a bol smutný, že toto miesto ostane pusté. No ja som ho s istotou ubezpečoval, že toto miesto nikdy neostane prázdne, lebo tu budú prichádzať ľudia, pamätajúc na miesto, kde vykonával svoje asketické skutky a ktoré je nasiaknuté jeho modlitbami. Keď sme pochovali o. Ignatija v jeho rodnom skýte, dal som mu hneď vyhotoviť pomník. Od tohto času sme začali organizovať púte v česť sviatku Preobrazenia Hospodňa. O niekoľko rokov neskôr začal môj syn, o. Boris, na skýte v predvečer tohto sviatku organizovať celonočné bdenia. Nočné pokorné modlitby so sviečkami pod holým nebom a slávnostné bohoslužby priťahujú mnohých veriacich ľudí na toto miesto, kde pôsobil a je pochovaný o. Ignatij. Tu je stále cítiť jeho prítomnosť, lásku a teplotu jeho modlitieb.

4. Mnohí veriaci vedia, že nesiete ešte jeden svoj osobný kríž – niekoľko rokov čítate uzdravujúce modlitby nad chorými, ktorí za Vami prichádzajú s nádejou na uzdravenie.

S pokorou prijímam všetkých ľudí, ktorí potrebujú modlitebnú pomoc, bez rozdielu vierovyznania. Denne za mnou prichádzalo 5 až 10 chorých ľudí s rôznymi problémami. Najčastejšie ide o psychické choroby, či videnia zlých síl. Modlitby sa čítajú v chráme, kde chorých pokropíme svätenou vodou a pomažeme svätým olejom – posväteným na ostatkoch svätých. Teším sa, keď to ľuďom pomáha a po milosti Božej nachádzajú pokoj a uzdravenie.

5. Zložité obdobie, r. 1968 – aktivizácia únie, r. 1989 – nežná revolúcia, kedy ste pôsobili aj ako okresný arcidekan a člen eparchiálnej rady na Slovensku, ste museli statočne preniesť a zvládnuť všetky ťažkosti a nátlaky. Dôstojný otcé, čo Vás dokázalo posilniť v ťažkých časoch?

Vďaka a sláva Bohu za všetko! Veľmi mi vtedy pomohla vzájomná podpora a súdržnosť duchovných otcov – spolubratov, s ktorými sme sa často navštevovali. Boli to najmä: o. Peter Cuper, o. Ján Lakata, o. Ján Mika, o. Michal Kernaševič, a ďalší.

6. Milý otcé, čo by ste odkázali mladým ľuďom, pracovníkom Istiny a jej čitateľom?

Často som v minulosti chodieval na púť spolu s mládežou do Lodomirovej, neskôr podľa svojich síl som prešiel pešo aspoň časť púte. Veľmi som sa radoval, keď som na tohtoročnej púti videl množstvo mladých ľudí. Prajem všetkým, ktorí to zažili, aby odovzdávali svoje zážitky, radosť a impulz ďalším a ďalším a tradícia duchovných pútí bola na slávu Božiu i oslavu svätého Pravoslávia na Slovensku.

SVÄTÝ ALEXANDER OKROPIRIDZE /27.10./

Svätý Alexander sa narodil v roku 1824 do kňazskej rodiny ako Alexej Okropiridze. Rodina žila v dedine Disevi, v gruzínskom okrese Gori. Základné vzdelanie získal v teologickej škole Gori. Vo vzdelávaní pokračoval v seminári v Tbilisi a svoje štúdium ukončil v roku 1845. Potom ho vysvätili na mnícha a dostal meno Alexander. Pokračoval vo svojom vzdelávaní, a preto cestoval do ruskej Kazane, kde navštevoval Kazaňskú akadémiu. Po promócií s vyznamenaním sa vrátil do Gruzínska, kde bol vysvätený na diakona a potom na kňaza. Po návraťe do Gruzínska začal otec Alexander vyučovať v seminári v Tbilisi, ktorý zahŕňal kurzy Svätého Písma, latinčiny, morálnej teológie a archeológie. Dňa 21. júla 1851 opustil Tbilisi a na pokyn Svätej synody začal slúžiť ako dekan v Abcházskej teologickej škole. Popri práci v Abcházsku sa aktívne usiloval o zdokonalenie teologickej školy Ilori v Ochamchire. Začínajúc ako učiteľ bol otec Alexander čoskoro vysvätený na archimandritu a neskôr na biskupa. Jeho povest' rástla v celom Gruzínsku a mnohí ho začali nazývať „druhým apoštolom Abcházsku.“ Obdobie pastoračnej činnosti otca Alexandra bolo v gruzínskej kresťanskej histórii ťažkým obdobím. Používanie gruzínskeho jazyka v bohoslužbách sa výrazne znížilo, takže sa nepoužívalo. Táto situácia mala za následok, že sa mnohí veriaci vzdialili od Cirkvi. Mnoho chrámov a monastierov bolo opustených, vrátane mnohých, ktoré boli od staroveku považované za kultúrne a akademické centrá. Okrem toho sa v školách nevyučoval gruzínsky jazyk. Vzdelanie nebolo dostupné ani

pre chudobnejšie rodiny, pretože si ho pre svoje deti nemohli dovoliť. V tomto prostredí otec Alexander viedol oživenie duchovného života a učenia, ktoré malo korene v národnom povedomí. Alexandrovo úsilie sa odzrkadlilo na počte chrámov a monastierov, ktoré pomohol obnoviť. Jeho jedinečným úsilím boli obnovené dva chrámy v Sokhumi. V roku 1878 otec Alexander tiež sponzoroval založenie diecéznej školy pre ženy v Tbilisi. Bol hybnou silou vydania veľkého počtu duchovných a historických kníh, učebníc a zbierok chorálov. V roku 1898 bol vymenovaný za biskupa v Gurii a Samegrele a slúžil až do roku 1903. Monastier bol miestom, na ktoré sa v posledných rokoch svojho života utiahol. Zosnul 27. októbra 1907 a bol pochovaný na pôde monastiera Shio-Mgvime.

Zdroj: <https://orthodoxwiki.org/>

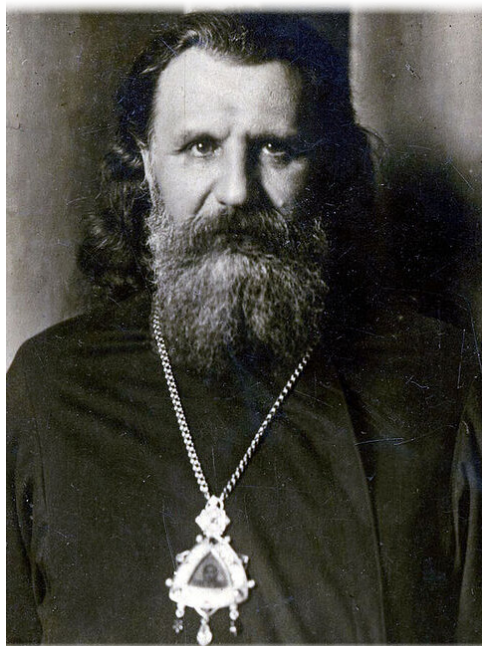
Foto: commons.wikimedia.org/wiki/

Zuzana Sadilková

SVÄTÝ MUČENÍK JÁN POMMERS /12.10./

Svätý mučeník Ján Pommers sa narodil v roku 1876 v lotyšskej roľníckej rodine v oblasti Lazdona v Lotyšsku. Bol veľmi energickým kňazom, ktorého služba arcibiskupa v Rige a Lotyšsku často stierala etnické rozdiely v tejto krajine, najmä medzi Rusmi a Lotyšmi. Taktiež zahŕňala politickú angažovanosť dokonca až do tej miery, že sa stal poslancom parlamentu v lotyšskom národnom zhromaždení Saeima. Svätý Ján bol brutálne umučený v noci 12. októbra 1934 v arcibiskupskom sídle pri jazere Kish mimo centra Rigy. Napriek tomu, že jeho atentátnici neboli nikdy zadržaní, vo veľkej miere je pravdepodobné, že sú agentmi boľševického režimu v susednom sovietskom Rusku. Prenasledovanie v pravoslávnej cirkvi utrpel svätý osobne už skôr počas turbulentného obdobia služby arcibiskupa v Penze a Saransku (1918 – 1921). Predtým pôsobil ako slutský biskup (1911 – 1912) v Minskej diecéze, biskup Priezovye a Taganrog (1913 – 1917) v diecéze Jekaterinoslav (neskôr premenovaný na Dnepropetrovsk) a staritský biskup (1917 – 1918) v diecéze Tver. V roku 1921 svätý Tichon Moskovský, vtedajší patriarcha Ruskej pravoslávnej cirkvi, udelil lotyšskej pravoslávnej cirkvi nezávislosť. Svätý Ján sa vrátil do Lotyšska a stal sa prvým lotyšským arcibiskupom. Po mučeníctve, ktoré trvalo od roku 1936 do roku 1940 nastali problémy s jurisdikciou. Utrpenie lotyšskej pravoslávnej cirkvi sa opäť zvýšilo počas sovietskej okupácie Lotyšska, ktorá trvala od druhej svetovej vojny až do roku 1991. V roku 1992 sa lotyšská pravoslávna cirkev stala poloautonómnou s vysokým stup-

ňom nezávislosti, ale bez autokefálie. Sviatok svätého Jána Pommersa si pripomíname 12. októbra. K jeho kanonizácii došlo v roku 2001 a už mnoho rokov predtým ho uznávala Ruská pravoslávna cirkev mimo Ruska. Aj napriek tomu, že svätec utrpel poranenia po guľkách a popáleniny, bolo jeho telo v roku 2003 nájdené neporušené. Okrem ostatkov svätého Jána, ktoré zostali v lotyšskej pravoslávnej cirkvi, boli taktiež uložené aj na oltári chrámu Nanebovzatia Bohorodičky v čínskom Pekingu, ktorý bol vysvätený 13. októbra 2009 a nachádza sa na pôde starej ruskej pravoslávnej misie v Číne.

Zdroj: <https://orthodoxwiki.org/>

Foto: <https://orthochristian.com/>

Zuzana Sadilková

PROSKOMÍDIA A JEJ VÝVOJ

V minulom čísle sme si stručne priblížili pomenovanie a pôvod proskomídie. V tomto čísle si povieme niečo o vývoji obradovej a textovej stránky. Nie je vôbec ľahké určiť presný čas, kedy starokresťanský zvyk celocirkevného prínosu vyšiel z praktického uplatnenia. Jeho odsúvanie sa muselo uskutočňovať pomaly a postupne. Zanechaním celocirkevného prínosu počas svätej Liturgie museli obrady stratiť svoju slávnosť a pôvodný význam. Cieľom už nie je charitatívna činnosť či vonkajší prejav kresťanskej lásky, ale výhradne príprava obetných eucharistických Darov, ktoré poslúžia na nekrvavú obeť Nového Zákona.

V dnešnej dobe sa proskomídia vykonáva nie na prestole, ale na *proskomidjníku* – *žertvenníku*. Vývin obradov a sprievodných textov sa začal až po 9. storočí. Začínajú sa objavovať sprievodné modlitebné slová pri pokrývaní kalicha a diskosa a postupne v 11. – 12. storočí do užívania vchádza hviezdica ako ochrana obetného chleba na diskose. Ďalším krokom vo vývine bola príprava menších čiastočiek chleba na diskose, obrad vyberania čiastočiek a ich obetovanie na počesť Presvätej Bohorodičky a svätých, obrad vyberania a obetovania čiastočiek na spomínanie živých a zosnulých. Počet chlebov či prosfor začína vzrastať z jedného na tri, štyri, päť a niekde i na sedem.

Svoj vrchol vývinu dosahuje proskomídia v 13. – 14. storočí. Aby sa zamedziло nerovnomernému šíreniu poriadku proskomídie, carihradský patriarcha Filotej vydal „Ústav“, v ktorom uviedol a vymedzil obrady proskomídie: vyberanie Baránka, malých čiastočiek a ich obradová stránka, ustálil texty spomínaní svätých a zaviedol pevný systém v obradoch a textoch. „Ústav“ patriarchu Filoteja bol prijatý nielen na byzantskej pôde, ale čoskoro sa rozšíril i do slovanského sveta. Neďaleko od nás (presnejšie na Ukrajine) tento „Ústav“ zaviedol kyjevský metropolita Kyprián.

Keď sa v 15. – 16. storočí začínajú objavovať prvé tlačeneé služebníky, proskomídia dostáva po obradovej a textovej stránke svoju definitívnu podobu a formu. Od súčasného obradu a textu sa odkláňa len v nepatrných bodoch. Celá proskomídia

je symbolickým vyjadrením Christovej obete na Golgote. V duchu tejto symboliky, Baránok (Ahnec) vybratý z prosfory symbolizuje Isusa Christa. Christos ako Bohočlovek sa vydelfuje z ľudského pokolenia, aby priniesol seba ako obeť za hriechy svojich bratov podľa tela. Liturgický nôž – kopija tu predstavuje kopiju stotníka, ktorý prebodol Christove rebrá a vytiekla krv a voda (Jn 19, 34). Malé čiastočky, rozložené vôkol Baránka Christa, predstavujú zas mystické Telo Christovo, Jeho Cirkev a vyvolených verných, ktorých získal pre seba a vykúpil cenou svojej krvi.

Preto aj samotný stôl prínosu symbolizuje horu Golgotu, kde Christos

zomrel, a hrob v skale, kde bol zas pochovaný. Prosfora, z ktorej kňaz vyberá Baránka, symbolizuje vraj Presväťú Pannu, ktorá porodila Christa. Diskos sú jasle, v ktorých bol položený Isus ako dieťa. Hviezdica predstavuje hviezdu, ktorá viedla a priviedla chaldejských mudrcov do Betlehema a pokrývadlá sú podľa liturgických symbolov plienky, ktorými bol Christos povytý.

Čaša, kadidelnica a tymian pripomínajú dary prinesené mudrcmi. Modlitby a slávoslovnia zo strany kňaza a diakona predstavujú zasa slávu a pocty, ktoré narodenému Spasiteľovi priniesli betlehemsí pastieri a mudrci z Východu. Súčasne so spomínaním vtelenia Božieho Syna sa na proskomídiu spomínajú i Jeho utrpenia a smrť, ktoré boli predpovedané starozákonnými prorokmi. Rezanie Baránka na spôsob Kríža a jeho prebodnutie by mali symbolizovať ukrižovanie Christa a preliatie Jeho Krvi, čo je vyjadrené v slovách proroka Izaiáša: „*Jako ovča na zakolenije vedesja...*“ (Iz 53,7).

Zjednotenie všetkých častí okolo svätého Baránka na diskose symbolizuje Božiu Cirkev, ktorej Hlavou je sám Isus Christos. Príprava eucharistických Darov je centrálnou úlohou proskomídie. Obsahovo najdôležitejšími sú príprava chleba a vína a modlitba prínosu. Samotná modlitba prínosu bola v starobyľom poriadku završením proskomídijských obradov a modlitieb. V súčasnej, dnešnej proskomídiu po modlitbe prínosu nasleduje odpust a po ňom tropár „Vo hrobi plotski...“, ktorý ukončuje proskomídiu a je akýmsi prechodným článkom do Liturgie katechumenov.

Mgr. Daniel Havaj

Zdroje:

Peter Kormaník: Pravoslávna liturgia, liturgia katechumenov

Biblia - slovenský ekumenický preklad

Adolf Novotný: Biblický slovník

KŇAZSKÁ CHIROTÓNIA NIKOLAJA PRUŽINSKÉHO

V deň sviatku Zosnutia Presvätej Bohorodičky prijal s veľkou radosťou z rúk nášho vладыky Rastislava kňazskú chirotoniu náš brat, kamarát, spolužiak, otec diakon Nikolaj Pružinský.

Drahý otec Nikolaj!

Srdečne Ťa pozdravujeme s prijatím svätej Tajiny kňazstva a prajeme Ti mnoho pomoci od Presvätej Bohorodičky a Hospodína Isusa Christa v Tvojej pastierskej službe!

V mene nás, seminaristov, Ti chceme úprimne poďakovať za Tvoj dobrý príklad duchov-

ného života, poučné a vždy priateľské slovo a za obohatenie bohoslužieb byzantskými nápevmi. Prajeme Tebe, matuške Beátke a Vaším synom veľa zdravia, lásky, rodinnej pohody a Božej blahodate. Veríme, že na Tvojej budúcej farnosti budeš naďalej obohacujúcim príkladom, milujúcim otcom duchovným a horlivým nasledovníkom Christa!

Na mnohaja i blahaja lita, otcé Nikolaj!

Seminaristi

KŇAZSKÁ CHIROTÓNIA MILANA PETRISKA

Dorohyj otec Milan i matuška!

*Pered sobou nelehku dorohu mate,
ale šak vy to dobri znate.*

*Dorohu svjaščentva ste si vybrali,
žeby ste ľudej do Carstva Božoho veli.*

*Otče,
tobi prajeme dobrym pastyrjom bud',
na skorby ľudej pered Bohom nezabud'.*

*Veľo z nas ti mat zašto d'akuvaty,
prosbam o pomoc jes neznal odolaty.*

*Daj Bože aj tobi takych virnikov,
že by jes v nich našol pomoščnikov.*

*Mnohyma talantmi tá Boh obdaril,
žeby jes Joho čerez nich proslavil.*

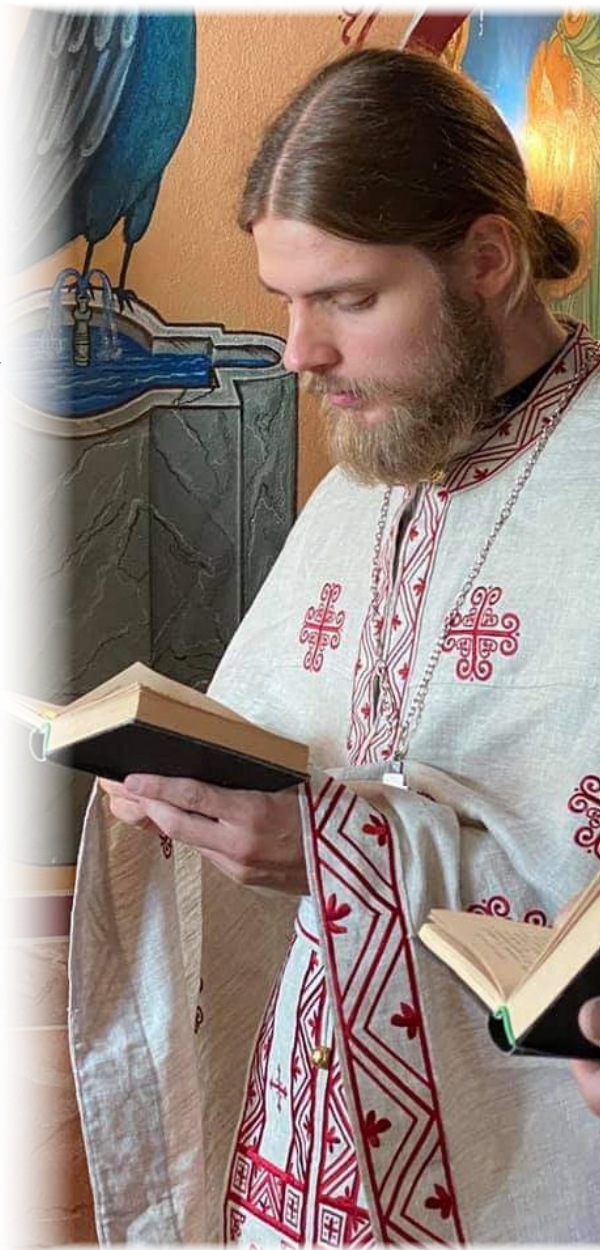
*A tobi matuško,
kid' sja na prichodi nebude dašto ľubity,
nezabudaj len oči prižmurity.*

*Veľo ľubvi hlavni štkym daj,
otcovi Milanovi vsehda pomahaj.*

*Na štko plane takoj zabyvajte,
a na Hospoda Boha vsehda upovajte.*

*Znajte, že len Vin vam bude pomahaty,
kid' už nebudete biruvaty.*

*Tri razy ti, Axios, spivame,
na blahosloviňa od tebe čekame.*

VYROBTE SI DOMÁCI NADSTAVEC NA PÍSACÍ STÔL

Ak máte doma malý písací stôl a chcete si na neho položiť ikonu, sviečku alebo čokoľvek iné, môžete si vyrobiť praktický nadstavec.

ČO BUDETE POTREBOVAŤ:

Doska, papier, ceruzka, nožnice, tempery (biela farba), štetec, voda, fixky (čierna, biela, modrá), lepidlo, 4 korkové zátky.

POSTUP:

- Z dosky odrežte 50 cm dlhý kus, ktorý obrúste rašplou a brusným papierom.
- Šablónu si vyrobte tak, že na papier nakreslite a následne vystrihnete ornament, ktorý chcete mať na nadstavci.
- Šablónu priložte na dosku a bielou temperou vymaľujte jej vnútro. (Celý obrázok by sa mal na dosku zmestiť aspoň 3-krát.)
- Všetky okraje obtiahnite čiernou fixkou, aby ste zakryli nerovnosti.
- Ceruzkou si pod obrázky napíšete Isusovu modlitbu, citát zo Svätého Písma...
- Napísaný text obtiahnite bielou a modrou fixkou. (Prvé písmeno iba modrou.)
- Do rohov na spodnej strane dosky nalepte korkové zátky. Budú slúžiť ako nohy nadstavca.
- Nadstavec umiestnite na stôl tak, aby sa jeho rovný okraj dotýkal steny.

Alex Bromberger

PS: Postup výroby si môžete pozrieť na fotografiách na poslednej farebnej strane.

ZELENINOVÉ LASAGNE

Ingrediencie: 2 balenia bieleho tofu alebo sójová drť, 2 väčšie mrkvy, kaleráb, zeler (stopkový), pasírované paradajky, muškátový oriešok, cibuľa, cesnak, olej, soľ, čierne korenie, 50 g hladkej múky, 500 ml rastlinného mlieka, cestoviny *lasagne*.

Postup (príprava jednotlivých vrstiev):

1. Zeleninová zmes. Tofu pomelieme a zeleninu nastrúhame na hrubom strúhadle. Cibuľku nakrájame na kocky a následne ju speníme na oleji. K cibulke pridáme pripravenú zeleninu, chvíľu to restujeme, a potom pridáme tofu. Osolíme, okoreníme, pridáme pretlačený cesnak a pasírované paradajky. Podľa potreby podlejeme vodou. Necháme trochu redukovať tak, aby zmes nebola veľmi riedka. Na konci dochutíme muškátovým orieškom.

2. Paradajková vrstva. Pasírované paradajky osolíme a okoreníme.

3. Bešamel. Do rajničky si nalejeme 50 g oleja (rastlinné maslo), pridáme 50 g hladkej múky a trochu to opražíme. Pomaly a za stáleho miešania prilievame teplé rastlinné mlieko (500 ml). Najprv pridáme menej, aby sa nám nespravili hrudky a postupne prilejeme všetko. Necháme trochu zovrieť do zhutnutia. Osolíme, okoreníme a dochutíme muškátovým orieškom.

4. Príprava cestovín: Cestoviny *lasagne* povaríme vo vriacej vode asi 4 minúty. Do vriacej vody pridáme trochu oleja, aby sa cestoviny nezlepili. Potom ich prudko ochladíme v studenej vode.

Príprava lasagne spočíva v ukladaní jednotlivých vrstiev na seba v určitej postupnosti. Pripravíme si zapekaciu misu a jednotlivé vrstvy ukladáme na seba v takomto poradí: cestoviny *lasagne*, pasírované paradajky, lasagne, zeleninová zmes, bešamel, lasagne, paradajky, bešamel, lasagne, zeleninová zmes, bešamel, lasagne, paradajky, bešamel. (Kto chce, môže na záver nastrúhať rastlinný syr).

Foto: happyfoodstube.com

Petra Petrisková

OBSAH

Akcie BPM.....	3
Istinkáči na trangáči.....	4
Život mladého človeka.....	6
Pravoslávna rodina.....	8
Pravoslávie vo svete.....	11
Pramene.....	13
Ovečka.....	15
Rozhovory.....	23
Novodobí svätí.....	26
Liturgické okienko.....	28
Blahoželania.....	30
Tvorivé dielne.....	32
Pôstna kuchárka.....	33

Anna Pružinská
korektúra

*...a každý mesiac uvidíte iného
z nás, tvorcov Vašej Istiny:-)*

Obálka: *Deti v stichároch, PCO v Bardejove*

Strana 2: *Istinkáči na trangáči, Poľsko*

Strana 35: *Fotopostup - Tvorivé dielne, str. 32.*

Strana 36: *Pozvánka na Valné zhromaždenie BPM*

ISTINA - Mesačník Bratstva pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS.

Redakčná rada: Marína Bachledová, Alex Bromberger, Jana Gubová, Daniel Havaj, David Horváth, Eva Kahancová, Jana Kapralová, Ludvig Kináč, Petra Petrisková, Zuzana Sadilková, Juliána Savčáková, Natália Spišáková, Tatiana Vasiliou Mihaličová, Jaroslava Žáková,
Šéfredaktor: Kamil Kurták

Korektúra: Anna Pružinská

Grafik: Jaroslav Smoleň

Technický redaktor: jerej Miroslav Guba

Pokladník: Anton Sorokáč

Ročník XXVI/2021. ISSN 1335-6739. Číslo indexu: EV 3633/09.

Vychádza 12-krát do roka.

Vydavateľ: Bratstvo pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS. IČO 17 075 947

Adresa redakcie: Bayerova 8, 080 01 Prešov

e-mail: istina12@gmail.com

web: www.bpmorthodox.sk/istina

IBAN: **SK928330000002401561588**

Ročný príspevok 6 € + poštovné, uviesť krátke meno odosielateľa

Cirkevne schválené. Za obsah príspevkov zodpovedajú autori.

Uzávierka prijímania príspevkov je vždy 10. deň v mesiaci.

Dátum vydania: október 2021

Tlač: GRAFOTLAČ Prešov

